

Forskning

Sammanfattning

Utskottet behandlar i betänkandet ett 30-tal motionsyrkanden om olika forskningsfrågor som väcktes under allmänna motionstiden 2006. Yrkandena handlar om övergripande och organisatoriska forskningsfrågor, forskarstudier, kommersialisering av forskningsresultat, EU-forskning, Vetenskapsrådet, utbildningsvetenskaplig forskning samt forskning inom vissa övriga områden.

Utskottet föreslår avslag på samtliga motionsyrkanden, huvudsakligen med hänvisning till gällande bestämmelser, planerade eller vidtagna åtgärder samt pågående utrednings- och beredningsarbeten.

I betänkandet finns reservationer från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Därtill finns särskilda yttranden från Socialdemokraterna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	5
Övergripande och organisatoriska frågor	5
Forskarstudier	6
Kommersialisering av forskningsresultat	7
EU-forskning	8
Vetenskapsrådet	9
Utbildningsvetenskaplig forskning	10
Forskning inom vissa områden	12
Reservationer	15
1. Svenska sammanfattningar av avhandlingar, punkt 2 (v)	15
2. Utlysning av platser på forskarutbildning, punkt 3 (mp)	15
3. Vetenskapsrådets uppdrag om stamcellsforskning, punkt 6 (s)	16
4. Utbildningsvetenskaplig forskning, punkt 8 (v)	16
5. Forskning om etnisk diskriminering i rättsväsendet, punkt 9 (v)	17
6. Forskning om kvinnors ohälsa, punkt 10 (v)	17
7. Forskning om mäns våld mot kvinnor, punkt 11 (mp)	18
8. Forskning om assyriers och syrianers situation perioden 1914–18, punkt 12 (s)	18
Särskilda yttranden	19
1. Övergripande och organisatoriska frågor, punkt 1 (s)	19
2. Starka forskningsmiljöer, punkt 7 (s)	19
3. Utbildningsvetenskaplig forskning, punkt 8 (s)	20
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	21
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006	21

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Övergripande och organisatoriska frågor**
Riksdagen avslår motionerna 2006/07:Ub216, 2006/07:Ub294 yrkan-
de 3 och 2006/07:Ub326 yrkandena 2 och 4.
2. **Svenska sammanfattningar av avhandlingar**
Riksdagen avslår motion 2006/07:K227 yrkande 2.
Reservation 1 (v)
3. **Utllysning av platser på forskarutbildning**
Riksdagen avslår motion 2006/07:Ub255 yrkande 21.
Reservation 2 (mp)
4. **Kommersialisering av forskningsresultat**
Riksdagen avslår motion 2006/07:Ub311 yrkandena 1–3.
5. **EU-forskning**
Riksdagen avslår motion 2006/07:Ub301 yrkandena 1 och 2.
6. **Vetenskapsrådets uppdrag om stamcellsforskning**
Riksdagen avslår motion 2006/07:Ub402.
Reservation 3 (s)
7. **Starka forskningsmiljöer**
Riksdagen avslår motion 2006/07:Ub405.
8. **Utbildningsvetenskaplig forskning**
Riksdagen avslår motion 2006/07:Ub207 yrkandena 1–5.
Reservation 4 (v)
9. **Forskning om etnisk diskriminering i rättsväsendet**
Riksdagen avslår motion 2006/07:Ju313 yrkande 3.
Reservation 5 (v)
10. **Forskning om kvinnors ohälsa**
Riksdagen avslår motionerna 2006/07:So308 yrkande 2, 2006/07:
Ub282 och 2006/07:A269 yrkande 23.
Reservation 6 (v)
11. **Forskning om mäns våld mot kvinnor**
Riksdagen avslår motion 2006/07:So464 yrkande 15.
Reservation 7 (mp)

12. Forskning om assyriers och syrianers situation perioden 1914–18

Riksdagen avslår motion 2006/07:Ub310.

Reservation 8 (s)

13. Forskning inom vissa övriga områden

Riksdagen avslår motionerna 2006/07:Ju314 yrkande 2, 2006/07:So461 yrkande 8, 2006/07:Ub269 yrkande 2, 2006/07:Ub302 yrkande 2, 2006/07:Ub314 och 2006/07:Ub371.

Stockholm den 15 februari 2007

På utbildningsutskottets vägnar

Sofia Larsen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sofia Larsen (c), Marie Gränlund (s), Margareta Pålsson (m), Mats Gerdau (m), Mikael Damberg (s), Gustav Blix (m), Agneta Lundberg (s), Ulf Nilsson (fp), Louise Malmström (s), Betty Malmberg (m), Ibrahim Baylan (s), Gunilla Tjernberg (kd), Lars Hjalmered (m), Rossana Dinamarca (v), Peter Hultqvist (s), Mats Pertoft (mp) och Birgitta Sellén (c).

Utskottets överväganden

Övergripande och organisatoriska frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om forskningsstiftelsernas stiftelseförordnanden, fri forskning och regionala hänsyn inom forskningspolitiken.

Jämför särskilt yttrande 1 (s).

Motioner

I motion 2006/07:Ub326 (m) yrkande 2 föreslås ändring av **forskningsstiftelsernas stiftelseförordnanden** innebärande att styrelserna självständigt får utse nya ledamöter.

Enligt samma motion, yrkande 4, är det av särskilt värde att forskningsfinansieringen står fri från politisk påverkan. Motionärerna menar att **fri forskning** historiskt sett haft en viktig uppgift i att kritiskt granska den politiska makten. Dessutom sägs den fria forskningen vara den bästa garanten för hög kvalitet och nytänkande inom vetenskapen.

Behovet av **regionala hänsyn** inom forskningspolitiken anförs i motion 2006/07:Ub294 (fp) yrkande 3. I motionen framhålls att forskning och forskarutbildning är avgörande för om högre utbildning ska kunna fungera som tillväxtmotor i en region.

I motion 2006/07:Ub216 (fp) framläggs nyttan av en central, oberoende instans med uppgift att utreda misstankar om **oredlighet i forskningen**. Högskoleförordningens nuvarande reglering (1 kap. 16 §) om varje högskolas skyldighet att utreda misstankar om oredlighet anses otillräcklig.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Angående **forskningsstiftelsernas stiftelseförordnanden** samt behovet av en **fri forskning** påpekar utskottet att regeringen i budgetpropositionen för 2007 har meddelat att forskningsrådets och forskningsstiftelsernas självständiga ställning behöver säkras och att man avser att se över dessa frågor.

I fråga om **regionala hänsyn** inom forskningspolitiken utgår utskottet ifrån att när nya resurser ska anvisas till lärosätena för forskning och forskarutbildning kommer regeringen att beakta för fördelningen relevanta aspekter, bl.a. den regionala dimensionen.

Vad gäller yrkandet om en central, oberoende instans med uppgift att utreda misstankar om **oredlighet i forskningen** utpekar högskoleförordningen (1 kap. 16 §) högskolornas ansvar att utreda misstankar om oredlighet i forskning, konstnärligt utvecklingsarbete eller annat utvecklingsar-

bete. Detta ansvar gäller fr.o.m. den 1 september 2006. Vetenskapsrådets etikkommitté har en expertgrupp som på uppdrag av universitet och högskolor granskar ärenden där oredlighet i forskningen misstänks. Det praktiska förfarandet vid misstänkt oredlighet består i att en anmälan görs till det lärosäte där forskaren i fråga verkar. Sedan kan företrädare för universitetet eller högskolan föra saken vidare till Vetenskapsrådet. Expertgruppen tar inte ställning till eventuella påföljder, det är i stället arbetsgivarens uppgift. Om oredligheten är ett lagbrott kan arbetsgivaren göra en polisanmälan. Utbildningsministern har i ett svar på en skriftlig fråga i riksdagen konstaterat att det för närvarande pågår en diskussion mellan Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) och Vetenskapsrådet angående hantering av oredlighet i forskningen. Utbildningsministern meddelade att han kommer att följa frågan om oredlighet i forskning, ta del av de förslag som framkommer i diskussionen mellan Vetenskapsrådet och SUHF samt ta erforderliga initiativ.

Forskarstudier

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om svenska sammanfattningar av avhandlingar och utlysning av platser på forskarutbildning.

Jämför reservationerna 1 (v) och 2 (mp).

Motioner

I Vänsterpartiets motion 2006/07:K227 yrkande 2 framförs att krav på **svenska sammanfattningar av akademiska avhandlingar** ska skrivas in i högskoleförordningen. Forskningsresultat måste göras tillgängliga för en större del av befolkningen än den del som behärskar engelska tillräckligt väl.

Miljöpartiet menar i motion 2006/07:Ub255 yrkande 21 att alla platser på **forskarutbildning ska utlysas nationellt**. Sådana utlysningar är motiverade av såväl rättvise- som kvalitetsaspekter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet menar att **svenska sammanfattningar** av avhandlingar kan bidra positivt till spridningen av forskningsresultat till en större del av befolkningen. Utskottet anser dock inte att det är aktuellt med en särskild reglering om detta. Ansvaret för att sprida forskningsresultat ligger hos de forskningsfinansierande myndigheterna, lärosätena och den enskilde forskaren.

I fråga om att platser på **forskarutbildning ska utlysas nationellt** så fastslår högskoleförordningen (7 kap. 37 §) fr.o.m. den 1 januari 2007 att en högskola som avser att anta en eller flera doktorander ska informera om detta genom annonsering eller ett därmed likvärdigt förfarande.

Kommersialisering av forskningsresultat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om kommersialisering av forskningsresultat.

Motion

I motion 2006/07:Ub311 (m) yrkande 1 framförs att det s.k. **lärarundantaget** bör bibehållas. Lärarundantaget ger högskoleanställda forskare rätten till sina uppfinningar. Frågan är aktualiserad genom utredningen Nyttiggörande av högskoleuppfinningar (SOU 2005:95). Motionärerna menar att högskolorna saknar de resurser och den affärsmässiga kompetens som finns i näringslivet och som krävs för kommersialisering.

Enligt yrkande 2, samma motion, behövs det en bättre **förståelse i forskarvärlden för kopplingen mellan innovations- och produktutvecklingsprocesserna**. Detta kan bl.a. ske genom en ökad rörlighet mellan akademi och industri samt genom att lyfta fram entreprenörskap som akademiskt ämne.

Motionärerna menar vidare, i yrkande 3, att det är viktigt att **stödja enskilda uppfinnare** i arbetet med att åstadkomma framgångsrika innovationer och produkter. Staten bör bl.a. öka möjligheterna till flexibla överenskommelser om tjänstledighet för akademiker. Det är även viktigt att stödja miljöer där idéer kan omsättas i praktiken samt att skapa förutsättningar för en god riskkapitalförsörjning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utredningen Nyttiggörande av högskoleuppfinningar (SOU 2005:95) överlämnades till den dåvarande regeringen i november 2005. Utredningens uppgift var att klarlägga de rättsliga konsekvenserna av ett avskaffande av det s.k. **lärarundantaget** i lagen (1949:345) om rätten till arbetstagares uppfinningar. Övervägandena har innefattat universitets och högskolors eventuella skyldighet att möjliggöra kommersialisering av de forskningsresultat som lärare och forskare underrättat lärosätet om. Utredningen har också utrett möjligheten att, med ett bibehållet lärarundantag, införa en skyldighet för lärare och forskare att anmäla uppfinningar till sin arbetsgivare i likhet med vad som gäller för andra arbetstagare. I uppdraget har även ingått att överväga behovet av förändringar i regelverket för

att ge lärosätena möjlighet att överta äganderätten till patenterbara uppfinningar som kommit till vid högskolan och därigenom främja kommersialisering av forskningsresultat. Utredningen har remissbehandlats och bereds nu i Regeringskansliet.

Vad gäller en bättre **förståelse i forskarvärlden för kopplingen mellan innovations- och produktutvecklingsprocesserna** vill utskottet framhålla följande. Högskolans samverkan med det omgivande samhället är fastlagd i högskolelagen (1 kap. 2 §). Denna samverkan syftar till att den högre utbildningen samt forskningen ska bidra till verksamheten i närings- och samhällslivet. Ett sätt att skapa rörlighet mellan akademi och industri är anställning av s.k. adjungerade professorer. Dessa kan bidra med viktiga erfarenheter av hur forskningsresultat utnyttjas i praktiken samt upplysa om näringslivets behov av vetenskaplig kunskap. Även anställning av s.k. industridoktorander skapar kontaktytor mellan industri och högskola. Frågan om entreprenörskap som akademiskt ämne bör hanteras av lärosätena då dessa ansvarar för högskolans utbildningsutbud.

I fråga om att **stödja enskilda uppfinnare** i deras arbete med innovationer och produkter påpekar utskottet att lagen (1997:1293) om rätt till ledighet för att bedriva näringsverksamhet ger en arbetstagare rätt till hel ledighet från sitt arbete under sex månader för att själv eller genom juridisk person bedriva näringsverksamhet. Utskottet hänvisar också till den förhandlare som utsågs i april 2006 med uppgiften att utreda och efter samråd med berörda aktörer föreslå hur en effektivare struktur av holdingbolag kan uppnås. Motivet var att ge holdingbolagen fortsatta goda möjligheter att bidra till kommersialisering av innovationer från universitet och högskolor. I uppdraget ingick att föreslå en fördelning av de i forskningspropositionen (prop. 2004/05:80) föreslagna 60 miljoner kronorna som förstärkning av holdingbolagen. Uppdraget redovisades i november 2006 och bereds nu i Regeringskansliet. Därtill påpekar utskottet att Innovationsbron AB bildades i februari 2005 i syftet att bidra till kommersialisering av den forskning som äger rum vid lärosäten och i näringslivet. Verksamheten är inriktad på att identifiera och utveckla forskningsrelaterade affärsidéer och företag med hög kommersiell potential. Detta sker genom att utveckla inkubatorer samt genom att bidra med tidig och marknadskompletterande såddfinansiering till forskningsrelaterade företag.

EU-forskning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om den forskning som finansieras av EU.

Motion

I motion 2006/07:Ub301 (fp) yrkande 1 framförs att EU:s forskningspolitik måste förändras för att kunna konkurrera med omvärlden. I dag pågår en **utflyttning av duktiga forskare** från EU-området till andra länder. Höjda löner, ökade resurser till mer avancerad utrustning samt fler tjänster måste skapas. Särskilda EU-professorer borde även införas.

Enligt yrkande 2, samma motion, bör EU i större utsträckning än i dag satsa på **forskningsprojekt som är för stora för enskilda medlemsländer**. Detta skulle skapa en långsiktig trygghet för områden såsom rymdforskning, viss miljöforskning, forskning som kräver stora anläggningar samt vissa särskilda forskningsinstitut.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

EU har nyligen beslutat om det sjunde ramprogrammet för forskning som sträcker sig över perioden 2007–2013. Ett viktigt inslag är delprogrammet Människor som ska stimulera till rörlighet, bidra till forskarnas personliga utveckling samt öka antalet anställda inom FoU-sektorn. Delprogrammet kan därigenom bidra till att hindra **utflyttning av duktiga forskare**, samtidigt som det skapar intresse hos forskare i övriga världen att komma till Europa.

Av budgetpropositionen för 2007 framgår att regeringen redan har uppfattningen att EU:s forskningsresurser bör prioriteras för internationella **forskningsprojekt som är för stora för enskilda medlemsländer** att driva av egen kraft.

Vetenskapsrådet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om Vetenskapsrådets uppdrag rörande stamcellsforskning och stödet till starka forskningsmiljöer.

Jämför reservation 3 (s) och särskilt yttrande 2 (s).

Motioner

Stamcellsforskningen måste fortsatt utvecklas framhålls det i motion 2006/07:Ub402 (s). Den tidigare regeringens uppdrag till Vetenskapsrådet att göra en översyn av förutsättningarna för **stamcellsforskning** samt att ge information och stöd till forskare och allmänhet bör därför förlängas.

Enligt motion 2006/07:Ub405 (s) bör det inte finnas begränsningar vad gäller antalet ansökningar per lärosäte när medlen till **starka forskningsmiljöer** fördelas. Motionärerna hänvisar till Vetenskapsrådets och Formas senaste utlysning av medel till starka forskningsmiljöer där de nya universiteten och de mindre högskolorna fick skicka in endast en ansökan vardera.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Den 3 augusti 2006 fick Vetenskapsrådet i uppdrag av den dåvarande regeringen att inhämta kunskap och analysera utvecklingen vad gäller finansiering av **stamcells forskning** samt att ge information och stöd till forskare och allmänhet. Uppdraget gavs mot bakgrund av de diskussioner som förts och de beslut som fattats inom området i både EU och USA. Samråd ska särskilt ske med berörda patientorganisationer. I uppdraget ingår även att löpande rapportera om utvecklingen till Regeringskansliet. Vetenskapsrådet ska också föreslå ytterligare insatser inom ramen för existerande medel när det gäller nationell finansiering av stamcells forskning i den mån rådet bedömer det vara påkallat. Utbildningsdepartementet har under hand meddelat utskottet att uppdraget gäller tills vidare.

I syfte att samla in erfarenheter inför nästa utlysning av **starka forskningsmiljöer** var ett 40-tal rektorer, prefekter och andra representanter från högskolor och universitet inbjudna av Vetenskapsrådet till ett möte i Stockholm i slutet av augusti 2006. Möjlighet att lämna synpunkter på ansökningsförfarandet har också funnits via ett särskilt webbforum som hölls öppet till den 1 november 2006. Utskottet utgår ifrån att Vetenskapsrådet kommer att väga för- och nackdelar med olika ansökningsregler inför kommande utlysningar av medel till starka forskningsmiljöer.

Utbildningsvetenskaplig forskning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om utbildningsvetenskaplig forskning.

Jämför reservation 4 (v) och särskilt yttrande 3 (s).

Motion

Vänsterpartiet skriver i motion 2006/07:Ub207 om finansieringen av utbildningsvetenskaplig forskning. Partiet menar att kravet på att lärosätena bidrar med **medfinansiering** måste åtföljas då Utbildningsvetenskapliga kommittén vid Vetenskapsrådet tilldelar forskare projektmedel (yrkande 1). Vidare bör kravet på **samverkan** mellan minst ett universitet och minst en högskola finnas kvar för den forskning som Utbildningsvetenskapliga kommittén finansierar (yrkande 2). Det är även viktigt att **ämnesråden inom**

Vetenskapsrådet samt de andra forskningsråden tar ansvar för stöd till forskning med utbildningsanknytning inom sina respektive områden (yrkande 3). Regeringen bör utreda finansieringen av den utbildningsvetenskapliga forskningen och dess framtida organisation (yrkande 4). Det kan ske genom att **utvärderingen av den statliga organisationen för forskningsfinansiering** tillsätts omgående och i en delrapport behandlar utbildningsvetenskapen. Dessutom bör tilläggsdirektiv ges till Resursutredningen att ta reda på hur omfördelningen av medel inom lärosätena till utbildningsvetenskap har fungerat. Avslutningsvis anser Vänsterpartiet att Högskoleverket bör få i uppdrag att ge förslag på hur **kommunernas och andra skolhuvudmäns ansvar för utbildningsvetenskaplig forskning** som bedrivs i anslutning till lärarutbildning ska preciseras och utformas (yrkande 5).

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utredningen Stödet till utbildningsvetenskaplig forskning (SOU 2005:31) överlämnades till regeringen i mars 2005. Utredaren föreslår att Utbildningsvetenskapliga kommittén under ytterligare tre år ska fortleva som ett eget ansvarsområde inom Vetenskapsrådet. Under denna tid ska Utbildningsvetenskapliga kommittén fortsatt utveckla inriktningen mot forskning och forskarutbildning som bedrivs i anslutning till lärarutbildning och som svarar mot behov inom lärarutbildningen och den pedagogiska yrkesverksamheten. Efter tre år ska Utbildningsvetenskapliga kommittén inrättas som ett fjärde ämnesråd. Den för ämnesråden generella instruktionen (SFS 2000:1199 12 §) ska då gälla även för ämnesrådet för utbildningsvetenskap. Utredaren föreslår att kravet på **medfinansiering** från högskolorna snarast undanröjs. Principen anses inte fylla någon funktion när det gäller att överföra och bygga upp stabila resurser inom det utbildningsvetenskapliga området. Vad gäller **samverkan** mellan högskolor anser utredaren att detta bör fortsatt eftersträvas och att det bör ske en hårdare tillämpning av detta krav. Även frågan om att **ämnesråden inom Vetenskapsrådet samt de andra forskningsråden** tar ansvar för stöd till utbildningsvetenskaplig forskning behandlas av utredaren. Utredningen har remissbehandlats och bereds nu i Regeringskansliet.

Regeringen skriver i budgetpropositionen för 2007 att man avser att initiera en **utvärdering av den statliga organisation för forskningsfinansiering** som inrättades år 2001. Utskottet anser vidare att det inte finns behov av tilläggsdirektiv till Resursutredningen angående omfördelning av medel inom lärosätena. I budgetpropositionen för 2007 tillförs lärosätena totalt 200 miljoner kronor för forskning och forskarutbildning. Omfattande ytterligare satsningar är aviserade de kommande åren. Förstärkningarna kan användas av lärosätena för exempelvis den utbildningsvetenskapliga forskningen.

Utskottet anser inte heller att Högskoleverket ska få i uppdrag att ge förslag på hur **kommunernas och andra skolhuvudmäns ansvar för utbildningsvetenskaplig forskning**, som bedrivs i anslutning till lärarutbildning, ska preciseras och utformas. Utskottet påminner om att det i budgetpropositionen för 2007 avsätts 350 miljoner kronor för fortbildning, forskarutbildning och forskning för lärare på anslag 25:3 Utveckling av skolväsende, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg. Satsningen ska ske i samverkan med högskolan och dess lärarutbildning.

Forskning inom vissa områden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena om forskning inom vissa områden.

Jämför reservationerna 5 (v), 6 (v), 7 (mp) och 8 (s).

Motioner

I motion 2006/07:Ub269 (s) yrkande 2 anförs behovet av att satsa på forskning kring turism. Motionärerna menar att det är viktigt att forskningen görs i samklang med turistbranschens behov.

Vänsterpartiet skriver i motion 2006/07:A269 yrkande 23 att kunskapsläget vad gäller **kvinnors ohälsa** bör stärkas. Medicinsk forskning samt utprovningen av behandlingsmetoder har utgått från mäns kroppar, vilket har lett till stora kunskapsbrister när det gäller kvinnors ohälsotillstånd.

Enligt motion 2006/07:Ub282 är det viktigt att forskning kring kvinnors kroppar, symtom och sjukdomar uppmuntras. I dag råder missförhållandet att mannen utgör medicinsk norm och att kvinnan är avvikande eller osynlig.

I motion 2006/07:So308 (m) yrkande 2 framförs behovet av att forskningsinsatserna för kvinnors hälsoproblem stärks. Kvinnor är underrepresenterade i behandlingsstudier, och därmed saknas kunskap om skillnader mellan män och kvinnor.

Behovet av en opartisk historisk forskning kring **assyriers och syriarners situation** under perioden 1914–1918 anförs i motion 2006/07:Ub310 (s). Turkiet måste vara berett att öppna sina arkiv för forskning, och Sverige bör stödja upprättandet av en kommission som kan ta del av tillgänglig dokumentation och bedriva opartisk forskning.

Ett **institut för subarktisk kulturlandskapsforskning** behöver inrättas enligt motion 2006/07:Ub314 (s). Institutet bör byggas upp i anslutning till Silvermuseet i Arjeplog.

Enligt motion 2006/07:So461 (s) yrkande 8 bör **Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning** (Sorad) vid Stockholms universitet utvecklas till ett fristående forskningsinstitut. Motionärerna menar att det finns ett kontinuerligt behov av forskning om alkohol, narkotika och spelmissbruk.

Vänsterpartiet skriver i motion 2006/07:Ju313 yrkande 3 att ett inrättande av ett **forskningscentrum** om etnisk diskriminering i rättsväsendet bör utredas. Partiet hänvisar till ett delbetänkande från Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering (SOU 2006:79) som visat på stora kunskapsluckor inom området.

Miljöpartiet menar i motion 2006/07:So464 yrkande 15 att forskningen kring **mäns våld mot kvinnor** behöver stärkas. Det behövs både forskning om problemet samt utvecklande av strategier för åtgärder.

Enligt motion 2006/07:Ub371 (fp) bör forskning inom ämnet **innovationsvetenskap** uppmuntras. Innovationer kan leda till lösningar på olika samhällsproblem, t.ex. om miljöförstöring och energiförbrukning, samtidigt som en innovativ kultur kan skapa medborgerligt engagemang och demokratisk utveckling.

I motion 2006/07:Ub302 (fp) framförs att regeringen bör tillsätta en utredning om att avsätta medel för ett **forskningscentrum** inriktat mot professionsforskning vid Malmö högskola. Forskningsområdet är tvärvetenskapligt intressant, och Malmö högskola har med sin stora andel av professionsutbildningar bra förutsättningar för ett sådant centrum.

Behovet av forskning om neuropsykiatriska funktionshinder och kriminalitet lyfts fram i motion 2006/07:Ju314 (kd) yrkande 2. Bättre kunskaper på området sägs kunna minska drogmissbruk och kriminalitet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Statsmakterna fattar endast övergripande beslut om fördelningen av de statliga forskningsmedlen. Den närmare medelsfördelningen beslutas av forskningsfinansierande myndigheter samt universitet och högskolor. Vad gäller **forskningscentrum** har lärosätena befogenhet att inom ramen för de anslag som statsmakterna tilldelar dem inrätta och driva sådana centrum.

Angående forskning om **kvinnors hälsa** ska forskningsråden enligt sina instruktioner och regleringsbrev verka för att genusperspektiv får genomslag i forskningen. Noteras bör också att Vetenskapsrådet tillförs 7,5 miljoner kronor år 2007 för genusforskning, vilket innebär att totalt 17,5 miljoner kronor detta år är reserverade för området. Ämnesrådet för medicin inom Vetenskapsrådet antog i september 2005 en jämställdhetsplan som specificerar mål och åtgärder. Ett av målen är att den forskning som ämnesrådet stöder ska generera kunskap för att förbättra hälsan hos alla delar av befolkningen. För att kontrollera detta avser man att undersöka vilka sjukdomsproblem som forskarna avser att studera i de ansökningar

om projektbidrag som lämnas till rådet samt hur studiepopulationerna redovisas i dessa. Utskottet har erfarit att denna undersökning blivit försenad, men att den kommer att genomföras.

Utskottet är inte berett att tillstyrka förslaget om att Sverige bör stödja upprättandet en oberoende kommission för forskning om **assyriers och syrianers situation** under perioden 1914–1918. Att initiera forskning, välja frågeställningar och metodik samt att publicera forskningsresultat är uppgifter som primärt bör vara forskarsamhällets ansvar.

Utskottet avstyrker förslaget om ett **institut för subarktisk kulturlandskapsforskning** vid Silvermuseet i Arjeplog samt förslaget om att **Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning** vid Stockholms universitet ska omvandlas till ett forskningsinstitut. De föreslagna instituten förutsätter ekonomiska tillskott, för vilka det inte finns utrymme för närvarande. Därtill är den närmare organisationen i första hand en fråga som ankommer på ovan nämnda parter. Vad gäller den forskningsverksamhet som bedrivs i anslutning till Silvermuseet har utskottet informerats av museet att finansiering av nya lokaler under 2007 erhålls från bl.a. Arjeplogs kommun, Boverket samt länsstyrelsen.

I fråga om forskning rörande **mäns våld mot kvinnor** anvisas Uppsala universitet 24 miljoner kronor i budgetpropositionen 2007 för att överta verksamheten vid Nationellt centrum för frågor om mäns våld mot kvinnor.

Forskning inom ämnet **innovationsvetenskap** finansieras genom det ordinarie systemet för forskningsfinansiering. Exempelvis finansierar Verket för innovationssystem (Vinnova) programmet Innovationssystemforskning om FoU och tillväxt. Syftet är att öka förståelsen för olika FoU-investerings tillväxteffekter. Inom programmet har fyra forskningscentrum utsetts som får finansiering under sex år.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Svenska sammanfattningar av avhandlingar, punkt 2 (v) av Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:K227 yrkande 2.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att det i högskoleförordningen bör finnas krav på att varje akademisk avhandling ska ha en fyllig och populärvetenskapligt utformad sammanfattning på svenska. Bristen på svenska sammanfattningar är problematisk ur demokratisk synvinkel eftersom den innebär att grupper i befolkningen som inte behärskar engelska tillräckligt väl utesluts från att ta del av forskningsresultat.

2. Utlysning av platser på forskarutbildning, punkt 3 (mp) av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ub255 yrkande 21.

Ställningstagande

Miljöpartiet anser att alla platser på forskarutbildning ska utlysas nationellt. Sådana utlysningar är viktiga ur såväl rättvise- som kvalitetsaspekter. I dag är det vanligt att blivande doktorander förväntas ha tagit kontakt med potentiella handledare redan när de söker forskarutbildning samt att doktorander rekryteras till projekt utan att fler personer fått möjlighet att konkurrera.

3. Vetenskapsrådets uppdrag om stamcellsforskning, punkt 6 (s)

av Marie Granlund (s), Mikael Damberg (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Ibrahim Baylan (s) och Peter Hultqvist (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ub402.

Ställningstagande

Den tidigare socialdemokratiska regeringen gav Vetenskapsrådet i uppdrag att inhämta kunskap och analysera utvecklingen rörande stamcellsforskning samt att ge information och stöd till forskare och allmänhet. Vi anser att detta uppdrag bör förlängas då det finns stora förhoppningar om att stamcellsforskningen på sikt ska kunna lindra eller bota många svåra sjukdomar, t.ex. Parkinsons, Alzheimers och diabetes.

4. Utbildningsvetenskaplig forskning, punkt 8 (v)

av Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ub207 yrkandena 1–5.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att förutsättningarna för utbildningsvetenskaplig forskning måste stärkas. Detta kan ske genom att kravet på lärosätena att bidra med motfinansiering då Utbildningsvetenskapliga kommittén (UVK) vid Vetenskapsrådet beviljar medel strikt följs. Vi anser också att kravet på samverkan mellan minst ett universitet och en högskola ska följas då UVK finansierar forskning. Vidare måste ämnesråden inom Vetenskapsrådet och övriga forskningsråd ta ansvar för stöd till forskning med utbildningsvetenskaplig anknytning inom sina respektive ansvarsområden. Utvärderingen av den statliga organisationen för forskningsfinansiering bör tillsättas omgående och i en delrapport behandla utbildningsvetenskap. Tilläggsdirektiv bör ges till Resursutredningen rörande omfördelning av medel till utbild-

ningsvetenskaplig forskning. Avslutningsvis bör Högskoleverket få i uppdrag att lämna förslag på hur skolhuvudmännens delaktighet och ansvar för utbildningsvetenskaplig forskning ska preciseras och utformas.

5. Forskning om etnisk diskriminering i rättsväsendet, punkt 9 (v)

av Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ju313 yrkande 3.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att en utredning bör tillsättas om inrättandet av ett forskningscentrum inriktat mot etnisk diskriminering i rättsväsendet. Enligt en delrapport från Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering (SOU 2006:79) är forskningen på området i ett tidigt skede och väcker ofta fler frågor än svar. Många frågeställningar kräver därför ytterligare belysning.

6. Forskning om kvinnors ohälsa, punkt 10 (v)

av Rossana Dinamarca (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:A269 yrkande 23 och avslår motionerna 2006/07:So308 yrkande 2 och 2006/07:Ub282.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att regeringen bör se över förslag på hur kunskapsläget vad gäller kvinnors ohälsa kan stärkas. Medicinsk forskning och utprövning av behandlingar har ofta utgått från mäns kroppar och valet av vilka sjukdomar som utforskats har styrts av den ohälsa som drabbat män.

7. Forskning om mäns våld mot kvinnor, punkt 11 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:So464 yrkande 15.

Ställningstagande

Miljöpartiet anser att forskningen om mäns våld mot kvinnor måste stärkas. Detta våld är det yttersta och kanske mest obehagliga beviset på mäns strukturella överordning. Det är samhällets ansvar att bekämpa det manliga våldet – forskning och utveckling av strategier för att komma till rätta med problemet måste därför ges hög prioritet.

8. Forskning om assyriers och syrianers situation perioden 1914–18, punkt 12 (s)

av Marie Granlund (s), Mikael Damberg (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Ibrahim Baylan (s) och Peter Hultqvist (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2006/07:Ub310.

Ställningstagande

Vi menar att det behöver initieras historisk forskning kring assyriers och syrianers situation under perioden 1914–1918. Sverige bör därför stödja upprättandet av en kommission, som kan ta del av den dokumentation som finns tillgänglig i dag, och genomföra opartisk forskning.

Särskilda yttranden

1. Övergripande och organisatoriska frågor, punkt 1 (s)

Marie Granlund (s), Mikael Damberg (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Ibrahim Baylan (s) och Peter Hultqvist (s) anför:

Socialdemokraterna vill betona nyttan av en fri forskning. Som allmänna principer slår högskolelagen (1992:1434) fast att forskningsproblem får väljas fritt, att forskningsmetoder får utvecklas fritt samt att forskningsresultat får publiceras fritt. Vad gäller forskningsrådets styrelser består dessa dels av ledamöter utsedda av regeringen, dels av ledamöter utsedda genom elektorsval inom forskarsamhället. De ledamöter som utses av forskarsamhället har alltid varit i majoritet. Detta kan ses som en garanti för att forskarnas syn på forskningsfinansiering har det avgörande inflytandet. Att forskningen är en del av samhället och har en viktig samhällelig uppgift motiverar dock att regeringen även utser representanter med erfarenheter från samhälls- och näringslivet i övrigt.

Att styrelseledamöterna i forskningsstiftelserna utses av regeringen utgör enligt Socialdemokraterna inget hinder för att stiftelserna är fristående, självständigt arbetande organ. Regeringens beslut om ledamöter till dessa styrelser har hittills beretts i kontakt med lärosäten, myndigheter m.m. De kriterier man utgått från är framför allt kompetens, men också geografisk spridning och rimlig fördelning mellan kvinnor och män.

2. Starka forskningsmiljöer, punkt 7 (s)

Marie Granlund (s), Mikael Damberg (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Ibrahim Baylan (s) och Peter Hultqvist (s) anför:

Den dåvarande socialdemokratiska regeringen presenterade i propositionen Forskning för ett bättre liv (prop. 2004/05:80) ett förstärkt stöd till starka forskningsmiljöer. Syftet var att öka tillgången till större forskningsanslag som ger långsiktigt stöd till internationellt ledande forskningsmiljöer. Stödet till starka forskningsmiljöer fördelas av forskningsråden och Vinnova. Det är av stor vikt att de forskningsfinansierande myndigheterna regelbundet prövar formerna för denna finansiering även med avseende på fördelningen mellan små och stora högskolor.

3. Utbildningsvetenskaplig forskning, punkt 8 (s)

Marie Granlund (s), Mikael Damberg (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Ibrahim Baylan (s) och Peter Hultqvist (s) anför:

Dagens skola ställer nya och höga krav på lärarnas förmåga att utveckla ett tänkande om skolarbetets innehåll och uppläggning. Socialdemokraterna vill därför framhålla behovet av att det bedrivs utbildningsvetenskaplig forskning av hög kvalitet i anslutning till lärarutbildning och pedagogisk yrkesverksamhet. Sådan forskning kan bidra till att utveckla läraryrket och främjar då kvaliteten i skolornas verksamhet. Det var mot denna bakgrund som den dåvarande socialdemokratiska regeringen i propositionen En förnyad lärarutbildning (prop. 1999/2000:135) föreslog satsningar inom det utbildningsvetenskapliga området. År 2001 inrättades sedan den Utbildningsvetenskapliga kommittén som en del av Vetenskapsrådet. För att utvärdera effekterna av kommitténs forskningsstöd tillsatte den socialdemokratiska regeringen i april 2004 en särskild utredare. Utredaren skulle även analysera om systemet för forskningsfinansiering av utbildningsvetenskap borde förändras samt i så fall lämna förslag om detta. Socialdemokraterna menar att det är av stor vikt att regeringen tar till vara på utredarens resultat samt lämnar förslag på hur en fortsatt satsning på utbildningsvetenskap ska genomföras.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2006

2006/07:K227 av Siv Holma m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kravet på fyllig och populärvetenskaplig sammanfattning av akademiska avhandlingar ska skrivas in i högskoleförordningen.

2006/07:Ju313 av Lena Olsson m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrättandet av ett forskningscenter inriktat mot etnisk diskriminering i rättsväsendet bör utredas.

2006/07:Ju314 av Ingemar Vänerlöv (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av forskning inom området samt ett tydligt ansvarstagande för kunskapstillväxt och forskning inom området.

2006/07:So308 av Hillevi Engström (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att forskningsinsatserna för kvinnors hälsoproblem måste stärkas.

2006/07:So461 av Agneta Lundberg och Jan Björkman (båda s):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om alkoholforskning.

2006/07:So464 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att forskningen kring mäns våld mot kvinnor behöver stärkas.

2006/07:Ub207 av Rossana Dinamarca m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kravet på medfinansiering strikt ska följas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kravet på samverkan mellan minst ett universitet och minst en högskola strikt ska följas.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ämnesråden inom Vetenskapsrådet och andra forskningsråd fortsatt ska ta ansvar för stöd till forskning inom sina respektive ansvarsområden med utbildningsvetenskaplig anknytning.
4. Riksdagen begär att regeringen låter utreda finansieringen av den utbildningsvetenskapliga forskningen och hur den i framtiden bör organiseras.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge Höskoleverket i uppdrag att lämna förslag på hur kommunernas och andra skolhuvudmäns delaktighet och ansvar för utbildningsvetenskaplig forskning som bedrivs i anslutning till lärarutbildning och som svarar mot behov inom lärarutbildning och pedagogisk yrkesverksamhet ska preciseras och utformas.

2006/07:Ub216 av Barbro Westerholm (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en central, oberoende instans med uppgift att utreda misstankar om oredlighet i forskningen.

2006/07:Ub255 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att alla platser på forskarutbildning ska utlysas nationellt.

2006/07:Ub269 av Inger Jarl Beck och Hillevi Larsson (båda s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att satsa på forskning kring turism.

2006/07:Ub282 av Hillevi Larsson och Anne Ludvigsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att forskning kring kvinnors kroppar, symtom och sjukdomar uppmuntras för att därmed förebygga sämre behandling av kvinnor vid diagnostisering och vård.

2006/07:Ub294 av Hans Backman (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regionala hänsyn inom forskningspolitiken.

2006/07:Ub301 av Christer Nylander (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändringar i EU:s forskningspolitik.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ändra inriktningen på EU:s forskningspolitik så att den i större utsträckning satsar på forskningsprojekt som är för stora för enskilda medlemsländer.

2006/07:Ub302 av Allan Widman (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en utredning om möjligheten att avsätta medel för ett center för professionsforskning.

2006/07:Ub310 av Yilmaz Kerimo och Tommy Waidelich (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en opartisk historisk forskning kring assyrier/syriarnas situation under 1914–1918.

2006/07:Ub311 av Finn Bengtsson och Andreas Norlén (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bibehålla det s.k. lärarundantaget (lagen 1949:345 om rätten till arbetstgares uppfinningar, den s.k. uppfinnarlagen) som incitament för forskaren/uppfinnaren.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att verka för att skapa bättre förståelse i den traditionella forskarvärlden för kopplingen mellan innovations- och produktutvecklingsprocesserna samt deras olika typer av komplexitet och svårigheter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stödja de enskilda uppfinnarnas möjligheter till att nå framgång i de avgörande stegen för att uppnå framgångsrika innovations- och produktutvecklingsprocesser.

2006/07:Ub314 av Maria Öberg och Karin Åström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett institut för subarktisk kulturlandskapsforskning.

2006/07:Ub326 av Andreas Norlén och Finn Bengtsson (båda m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändring av forskningsstiftelsernas stiftelseförordningen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om värdet av forskningsfinansiering som står fri från politisk påverkan.

2006/07:Ub371 av Solveig Hellquist (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att uppmuntra forskning inom ämnet innovationsvetenskap vid Sveriges samtliga universitet.

2006/07:Ub402 av Leif Pagrotsky (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fortsatt utveckling av stamcells forskning.

2006/07:Ub405 av Ameer Sachet m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om vikten av goda konkurrensförutsättningar för samtliga lärosäten när medlen till starka forskningsmiljöer fördelas.

2006/07:A269 av Lars Ohly m.fl. (v):

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över förslag på hur kunskapsläget vad gäller kvinnors ohälsa bör stärkas.